

บทที่ 4

ผลของการจับ

4.1 กรณีการจับตามขอบเขตอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้

เมื่อราษฎรได้กระทำการจับภายใต้ขอบเขตอำนาจและหน้าที่ ตลอดจนขั้นตอนและวิธีปฏิบัติทั้งหลายตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว ราษฎรผู้ทำการจับย่อมได้รับความคุ้มกันและการตอบแทนดังต่อไปนี้

4.1.1. ความคุ้มกัน

ความคุ้มกันในที่นี้หมายความถึงการคุ้มครองให้ปลอดภัยจากความรับผิดจากการกระทำของตน ตลอดจนภัยอันตรายและความเสียหายจากการกระทำของผู้ที่ถูกจับด้วยซึ่งจะได้ศึกษาตามลำดับต่อไปนี้

4.1.1.1. ความคุ้มกันสำหรับการกระทำของผู้จับ

1) ความคุ้มกันทางอาญา

ตามแนวความคิดในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความผิดและโทษทางอาญานั้น แม้จะปรากฏว่าบุคคลได้กระทำการอันประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น ๆ บัญญัติว่าเป็นความผิดแล้ว แต่ความรับผิดในทางอาญาอาจไม่เกิดขึ้น หรือมีเหตุยกเว้นหรือลดหย่อนได้ โดยถือว่ากระทำความไม่เป็นการ

ผิดหรือเป็นความผิดแต่ได้รับการยกเว้น หรือลดโทษโดยเหตุผลต่าง ๆ กัน เพราะการกระทำอย่างเดียวกัน ผู้กระทำอาจกระทำโดยเหตุผลและพฤติการณ์ต่างกันได้ ความรับผิดของผู้กระทำจึงอาจแตกต่างกันไปได้ตาม เหตุการณ์กระทำนั้น ๆ ซึ่งเหตุยกเว้นความรับผิดดังกล่าวนี้ อาจแยกออกได้ เป็น 3 ประการคือ เหตุที่ทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด เหตุยกเว้นโทษ และเหตุลดโทษ ซึ่งเหตุที่ทำให้การกระทำไม่เป็นความผิดนั้น ได้แก่ เหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำได้¹

จากที่ได้ศึกษามาแล้ว จะเห็นได้ว่าการจับโดยราชฎานั้น แม้จะเป็นการกระทำต่อเสรีภาพของผู้ถูกจับ แต่กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจที่จะกระทำได้ ดังนั้นถ้าราชฎผู้จับได้กระทำไปภายใต้ขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ดังกล่าว การกระทำของราชฎผู้จับจึงไม่เป็นความผิด ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า รัฐได้ให้ความคุ้มกันแก่ราชฎในกรณีนี้ไว้ด้วยแล้ว

2) ความคุ้มกันในทางแพ่ง

สำหรับในทางแพ่งนั้น การกระทำของบุคคลอาจจะเป็นเหตุการณ์ธรรมดาซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลอย่างไร ๆ ในทางกฎหมาย หรืออาจเป็นเหตุการณ์ซึ่งกฎหมายยอมรับว่ามีผลให้เกิดสิทธิและหน้าที่ผูกพันกันระหว่างบุคคลได้ ซึ่งเรียกว่า นิติเหตุ นิติเหตุที่เกิด

¹ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 ตอนที่ 2, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2521), หน้า 595-597.

จากการกระทำของบุคคลนั้นอาจแยกออกได้เป็น 2 กรณีคือ การกระทำที่มุ่งประสงค์จะให้เกิดผลในกฎหมายผูกพันกัน ได้แก่ นิติกรรม ซึ่งรวมทั้งสัญญาอันเป็นนิติกรรมหลายฝ่าย กับ การกระทำที่ไม่มุ่งประสงค์จะให้เกิดผลในกฎหมาย แต่มีผลให้เกิดสิทธิและหน้าที่ผูกพันกันตามกฎหมาย ได้แก่ ละเมิด (มาตรา 420) จัดการงานนอกสั่ง (มาตรา 395) ลากมิควรถั่ว (มาตรา 406) และการกระทำอย่างอื่นอันมีผลตามกฎหมาย เช่น การเข้าถากถางจับจองที่ดินก่อให้เกิดทรัพย์สิน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 214/2477)²

สำหรับกรณีการจับนี้ จึงอาจเป็นกรณีนิติเหตุ อันได้แก่ ละเมิดซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 บัญญัติไว้ดังนี้

"ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น"

หลักเกณฑ์การทำละเมิดตามมาตรา 420 จึงมีดังนี้

1. กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย

² ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2523), หน้า 4.

2. โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ
3. ทำให้บุคคลอื่นนั้นเสียหาย

สำหรับหลักเกณฑ์ที่ 1 นี้ นักนิติศาสตร์ท่านหนึ่งได้อธิบายไว้ว่า การกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายนี้ ผู้กระทำต้องไม่มีอำนาจกระทำ ถ้ามีอำนาจกระทำได้ไม่เป็นการผิดกฎหมายอำนาจที่จะกระทำได้ อาจเกิดโดยมีกฎหมายให้อำนาจโดยตรงมีอำนาจตามสัญญา อาศัยอำนาจตามคำพิพากษา มีกฎหมายบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นไม่ต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนคือนิรโทษกรรม และกระทำโดยความยินยอมของผู้เสียหาย³

จะเห็นได้ว่าการจับตามที่ได้ศึกษามาทั้งหมดแล้วนั้น ไม่เป็นการกระทำต่อบุคคลอื่นหรือผู้ถูกจับโดยผิดกฎหมาย ทั้งนี้เพราะผู้จับมีอำนาจที่จะกระทำได้ดังนั้นจึงไม่เป็นการละเมิดแต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุปแล้ว ราษฎรที่กระทำการจับตามขอบเขตอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ทั้งหมดดังที่ได้ศึกษามาแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มกันโดยไม่ต้องรับผิดและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งแต่อย่างใดทั้งสิ้น

³ พจนี บุชปาคม, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา), หน้า 43.

4.1.1.2. ความคุ้มกันจากการกระทำของผู้ถูกจับ

เมื่อราษฎรได้กระทำการจับโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้วนอกจากจะได้รับความคุ้มกันสำหรับการกระทำของตนเองแล้ว ยังได้รับความคุ้มกันจากการกระทำของผู้ที่จับด้วย ดังนี้

1) ความคุ้มกันในทางอาญา

เมื่อผู้จับได้กระทำการจับโดยใช้วิธีหรือความป้องกันที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับแล้ว บุคคลที่จะถูกจับก็ไม่มีสิทธิที่จะกระทำใด ๆ เป็นการตอบแทนแก่ผู้ถูกจับและจะอ้างสิทธิป้องกันก็ไม่ได้ เพราะการที่จะอ้างสิทธิป้องกันได้ก็ต่อเมื่อมีภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายเท่านั้น แต่กรณีที่ถูกจับกระทำการตามอำนาจหรือหน้าที่ที่กฎหมายให้ไว้ ภัยอันตรายอันเกิดจากการจับดังกล่าวจึงมิใช่ภัยอันตรายที่เกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย เพราะฉะนั้นผู้ถูกจับจะต่อสู้หรือขัดขืนเพื่อที่จะให้ตนไม่ถูกจับโดยอ้าง เหตุที่จะป้องกันไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 668/2489 พลตำรวจมีอำนาจที่จะห้ามปรามคนที่ด่าท้อทายอาละวาด ถ้าหากผู้นั้นไม่เชื่อฟังก็มีอำนาจจับกุมได้ เมื่อจำเลยขัดขืนไม่ยอมให้จับกุมโดยใช้มีดแทงเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้นั้นตาย จำเลยมีความผิดฐานฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 289(2) จำเลยจะต่อสู้โดยอ้างว่ากระทำเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ เพราะว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จับมีอำนาจที่จะจับได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้นถ้าการที่ผู้ที่จะถูกจับต่อสู้ขัดขวางนั้นทำให้ราษฎรผู้จับได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ผู้ที่

จะถูกจับข้อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288 มาตรา 290
วรรคแรก มาตรา 297 หรือมาตรา 358 แล้วแต่กรณี

นอกจากนั้น ถ้าการจับนั้นราษฎรผู้
จับได้กระทำไปในฐานะ เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย
อาญา ถ้าผู้ที่จะถูกจับต่อสู้ขัดขวางจนทำให้ราษฎรผู้จับได้รับอันตรายแก่ชีวิต
ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ผู้ที่จะถูกจับข้อมมีความผิดจรรยาเพิ่มขึ้นคือมีความผิด
ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 289(3) มาตรา 290 วรรคสอง
มาตรา 296 มาตรา 298 หรือมาตรา 358 แล้วแต่กรณีด้วย

และยิ่งไปกว่านั้น ถ้าในการจับนั้น
ราษฎรผู้ทำการจับได้กระทำไปในฐานะ เป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตาม
กฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่คือ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญามาตรา 82 แล้ว ถ้าผู้จับต่อสู้ขัดขวาง ผู้จับจะมีความผิดตามประมวล
กฎหมายอาญามาตรา 138 อีกกระทงหนึ่งด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 984/2514

(ประชุมใหญ่) ข้อเท็จจริงปรากฏว่าคืนเกิดเหตุเจ้าหน้าที่กับพวกเจ้าทรัพย์
ได้ลงเรือติดตามไปเอาเรือของเจ้าทรัพย์ที่คนร้ายชิงไป เมื่อไปพบจำเลยทั้งสอง
อยู่ในเรือลำหนึ่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งแต่งเครื่องแบบตำรวจไปด้วย
ร้องบอกให้จำเลยหยุดเพื่อจะทำการจับ จำเลยทั้งสองไม่หยุดกลับเบนเรือ
หนี เรือตำรวจไล่ตามไป 5-6 วา จำเลยยังบินมาทางเรือตำรวจกับพวก
เจ้าทรัพย์ 1 นัด ปรากฏว่ากระสุนไปถูกพวกเจ้าทรัพย์ที่อยู่ในเรือของเจ้า
หน้าที่ตำรวจได้รับบาดเจ็บ จำเลยทั้งสองมีความผิดฐานใช้อาวุธปืนต่อสู้ขัด
ขวางและฐานพยายามฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ และผู้ช่วยเหลือ
เจ้าพนักงานในการกระทำตามหน้าที่ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2228/2515

เจ้าหน้าที่ตำรวจขอแรง บ.ราษฎรซึ่งเป็นเจ้าของรถยนต์ให้ขับเรือติดตามเรือของจำเลยซึ่งเป็นคนร้าย เมื่อตามไปทัน บ.จอดเรือแล้วแยกกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจวิ่งไล่ตามจับจำเลยไป เช่นนี้เป็นกรณีที่ บ.เข้าช่วยเจ้าพนักงานโดยสมัครใจเอง เมื่อจำเลยยิง บ.ได้รับอันตรายแก่ร่างกาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นการพยายามฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 289(3), 80 แต่ไม่ใช่เป็นการใช้กำลังประทุษร้ายในการต่อสู้หรือขัดขวางผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่อันจะเป็นความผิดตามมาตรา 138 ด้วย

2) ความคุ้มกันในทางแพ่ง

เมื่อการจับเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย การที่ผู้ถูกจับต่อสู้ขัดขวางจึงต้องรับผิดชอบในทางอาญาดังกล่าวมาแล้วนั้น ดังนั้นในทางแพ่งก็ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำต่อผู้ถูกจับโดยผิดกฎหมาย อันเป็นการละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถ้าการต่อสู้ขัดขวางนั้นทำให้ผู้ถูกจับได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ผู้ถูกจับจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายนั้น

สำหรับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 438 ถึงมาตรา 448 ซึ่งพอจะสรุปหลักที่สำคัญได้ดังนี้

กรณีผู้จับได้รับความเสียหายแก่ชีวิต
ค่าสินไหมทดแทนได้แก่ ค่าปลงศพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอื่น ๆ ถ้ามิได้

ตายในทันทีค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล รวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ที่ตามมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบการทำงานนั้นด้วย และถ้าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องขาดไว้ผู้ประกอบการตามกฎหมาย บุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น (มาตรา 443) นอกจากนั้น ถ้าผู้ถูกจับมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการทำงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นด้วย ค่าสินไหมทดแทนรวมถึงค่าที่บุคคลภายนอกต้องขาดแรงงานอันนั้นไปด้วย (มาตรา 445)

กรณีผู้จับได้รับความเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยนั้น ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่าย ค่าขาดประโยชน์ที่ตามมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย และค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการทำงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วน ทั้งในเวลาปัจจุบัน และเวลาในอนาคตด้วย (มาตรา 444) ค่าแรงงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก (มาตรา 445) ความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน (มาตรา 446)

กรณีผู้จับได้รับความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ การคืนทรัพย์สินหรือการใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอื่น ๆ ด้วย (มาตรา 438, 439 และ 440)

4.1.2. ผลการตอบแทน

1) เงินสงเคราะห์และค่ารักษาพยาบาล

พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่

มนุษยธรรม พ.ศ. 2497 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2502 ประกาศ
ของคณะปฏิวัติฉบับที่ 15 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2514 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.
2516 มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดได้รับอันตรายหรือถูกประทุษร้ายจนพิการ
เสียแขนหรือขา หูหนวกทั้งสองข้าง ตาบอด หรือได้รับการป่วยเจ็บถึงแพทย์ที่
ทางราชการได้ตรวจแล้ว และแสดงว่าถึงทุพพลภาพไม่สามารถจะใช้กำลัง
กายหรือความคิดประกอบอาชีพได้ตามปกติ เพราะเหตุ

1. ช่วยเหลือราชการ
2. ปฏิบัติงานของชาติตามที่ได้รับมอบหมายจาก
ทางราชการ
3. ปฏิบัติการตามหน้าที่หรือช่วยเหลือบุคคลอื่น
ตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด
4. ปฏิบัติการตามหน้าที่มนุษยธรรมในเมื่อการ
ปฏิบัติการนั้นไม่ขัดกับคำสั่ง โดยชอบของ เจ้าพนักงาน

ให้ผู้นั้นได้รับเงินสงเคราะห์ เว้นแต่การได้รับ
อันตรายหรือได้รับการป่วยเจ็บ หรือการถูกประทุษร้ายเกิดขึ้นจากความ
ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือจากความผิดของตนเอง "

เนื่องจากการจับของราษฎรเป็นกรณีที่อยู่ในเกณฑ์
ของมาตรา 4 ของพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้นราษฎรจึงมีสิทธิที่จะได้รับเงิน
สงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

สำหรับเงินสงเคราะห์นั้น ได้มีบทบัญญัติไว้ใน
มาตรา 7 และมาตรา 8 ดังนี้

มาตรา 7 เงินสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาหนดตามสมควรแก่เหตุการณ์และความ
ทุพพลภาพ โดยให้จ่ายครั้งเดียวอย่างต่ำไม่น้อยกว่ารายละหนึ่งหมื่นห้าพัน
บาท และอย่างสูงไม่เกินรายละห้าหมื่นบาท

มาตรา 8 ในกรณีที่ได้รับอันตราย หรือได้รับ
การบ่วงเจ็บหรือถูกประทุษร้ายเพราะเหตุปฏิบัติการตามมาตรา 4 ต้องถึงแก่
ความตายเพราะเหตุนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาหนดจ่ายเงินสงเคราะห์
ตามที่เห็นสมควรให้แก่ทายาทของผู้นั้นตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยบาเหน็จ
บานาญที่ใช้อยู่ในเวลานั้น ภายในวงเงินที่กำหนดไว้ในมาตรา 7

ถ้าไม่มีทายาทดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้คณะ
กรรมการพิจารณาหนดจ่ายเงินสงเคราะห์ตามที่เห็นสมควรให้แก่บุคคลผู้ซึ่ง
มีหลักฐานแสดงได้ว่าเป็นผู้อยู่ในอุปการะของผู้ตายตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
ว่าด้วยบาเหน็จบานาญที่ใช้บังคับอยู่ในเวลานั้นภายในวงเงินที่กำหนดไว้ใน
มาตรา 7

ตัวอย่างการจ่ายเงินสงเคราะห์ตามพระราช

บัญญัตินี้มีดังนี้⁴

⁴กระทรวงมหาดไทย, "หนังสือที่ มท.0409/ว 1344 ลงวันที่
16 ตุลาคม 2528 เรื่องการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือ
ราชการหรือการปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม."

กรณีพิพาททุพพลภาพ

นายสามารถ บุตะ ราษฎรทราบว่าคนร้ายกำลัง ปล้นกระบือและทรัพย์สินของเพื่อนบ้านจึงไปช่วยเหลือ คนร้ายเห็นมีคนมา ช่วยจึงยิงนายสามารถด้วยอาวุธปืนได้รับบาดเจ็บจนทำให้ร่างกายอ่อนล้าง เป็นอัมพาตทั้งหมด เหตุเกิดเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2518 ทางราชการได้จ่ายเงินให้เป็นจำนวน 40,000 บาท

กรณีถึงแก่ความตาย

นายสุข เทพฤทธิ์ ราษฎรช่วยเหลือราชการ ตำรวจโดยนำทางเจ้าหน้าที่ตำรวจออกติดตามจับกุมคนร้าย ได้เกิดการปะทะต่อสู้กัน บราคว่า นายสุข เทพฤทธิ์ถูกกระสุนปืนของคนร้ายเสียชีวิต เหตุเกิดเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2518 ทางราชการได้จ่ายเงินให้แก่ทายาท เป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท

นายอ่อนสา อุดม ราษฎรถูกคนร้ายยิงตายใน ขณะเข้าชดชวางคนร้ายซึ่งกำลังปล้นทรัพย์สินของราษฎรเพื่อนบ้าน เหตุเกิด เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2517 ทางราชการได้จ่ายเงินให้แก่ทายาทเป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท

นอกจากเงินสงเคราะห์สำหรับความทุพพลภาพ และการตายดังกล่าวแล้ว พระราชบัญญัตินี้ยังให้มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายในการ รักษาพยาบาลได้ด้วย คือ

มาตรา 12 ผู้ได้รับอันตรายหรือได้รับการบ่วย เจริบ หรือถูกประทุษร้ายเพราะเหตุปฏิบัติการตามมาตรา 4 ไม่ว่าจะมิสิทธิได้

รับเงินสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ก็ตาม ให้มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่าย
เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลโดยรัฐเป็นผู้ออกให้

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตามวรรค
หนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลัง

2) ค่าพาหนะในการเป็นพยาน

ในกรณีที่ราษฎรเป็นผู้จับผู้กระทำความผิดนั้น โดยปกติ
แล้วเมื่อพนักงานอัยการฟ้องผู้ที่ถูกจับเป็นจำเลยต่อศาล พนักงานอัยการมัก
จะต้องอ้างราษฎรผู้จับเป็นพยานซึ่งในเรื่องประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญามาตรา 256 ได้บัญญัติไว้ว่า "คดีอาญาซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์
ศาลมีอำนาจสั่งให้โจทก์เสียค่าพาหนะให้แก่พยานโจทก์ตามที่เสียไปจริงไม่
เกินสมควร"

ดังนั้นในการเดินทางไปเป็นพยานศาลนั้น ราษฎร
จึงมีสิทธิที่จะได้รับค่าพาหนะตามที่เสียไปจริงด้วย

3. การว่าต่างหรือแก้ต่างในคดี

พระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498
มาตรา 11(3) บัญญัติไว้ว่า "ในคดีแพ่งหรืออาญาซึ่งเจ้าพนักงานถูกฟ้องใน
เรื่องที่ได้กระทำไปตามหน้าที่ที่ดี หรือในคดีแพ่งหรืออาญาที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้
ใดถูกฟ้องในเรื่องที่ได้กระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ซึ่งได้สั่งการ
โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมกับเจ้าพนักงานกระทำการในหน้าที่
ราชการที่ดี เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะรับแก้ต่างก็ได้"

ดังนั้น ราษฎรที่กระทำการจับตามอำนาจและหน้าที่ ที่กฎหมายบัญญัติไว้ ก็จะได้รับผลตอบแทนในการที่พนักงานอัยการจะรับแก้ต่าง คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่ตนถูกฟ้องด้วย

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า เฉพาะราษฎรที่กระทำการ จับในกรณีต้องช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามมาตรา 82 ของประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา และกรณีช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 289(3) เท่านั้นที่จะได้รับผลตอบแทนตามนัยแห่งมาตรา 11(3) นี้ และก็เฉพาะแต่การรับแก้ต่าง เมื่อตนถูกฟ้อง เป็นจำเลยในคดีเท่านั้น แต่จะไม่ได้รับการช่วยเหลือในการว่าต่างในกรณีที่ตนเป็นโจทก์ฟ้องคดี แต่อย่างใด ส่วนราษฎรที่กระทำการจับในกรณีความผิดซึ่งหน้าตามมาตรา 80 และกรณีที่บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกัน ตามมาตรา 117 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น จะไม่ได้รับการช่วยเหลือจาก พนักงานอัยการทั้งในการว่าต่างและแก้ต่างแต่อย่างใดทั้งสิ้น

4.2 กรณีการจับเกินกว่าขอบเขตอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้

กรณีนี้คือกรณีที่ราษฎรได้เริ่มกระทำการจับตามอำนาจและหน้าที่ที่ กฎหมายบัญญัติไว้ แต่ได้ใช้วิธีหรือความบ่อนักในการจับไม่เหมาะสมแก่ พฤติการณ์ รวมตลอดถึงการใช่วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นด้วย

สำหรับกรณีนี้ แต่เดิมได้บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 52 ข้อ 1 ว่าการกระทำที่ต้องด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย ถือเป็น การกระทำตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายประการหนึ่ง ในประมวลกฎหมายอาญามี ได้บัญญัติเช่นเดียวกับ มาตรา 52 ข้อ 1 ที่กล่าวนี้ เพราะไม่มีความจำเป็น ใดๆที่จะต้องบัญญัติไว้อีก การกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายย่อมไม่เป็น ความผิดอยู่ในตัวเอง แต่จะมีผลผิดกันได้ต่อเมื่อในการกระทำเกินกว่าที่

กฎหมายอนุญาต ซึ่งแต่เดิมกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 53 ให้ศาลลดหย่อนโทษลงได้ แต่ในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทบัญญัติเช่นนั้น ถ้ากระทำเกินไปกว่าที่กฎหมายให้อ่านาจก็เป็นความผิดไปทีเดียว ผู้กระทำอาจอ้างข้อแก้ตัวได้ก็โดยอาศัย มาตรา 62, 64, 70 เป็นอาทิ⁵

เมื่อการจับได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุหรือเกินสมควรแก่กรณี กฎหมายบัญญัติให้เป็นอานาจหรือหน้าที่เป็นความผิดดังกล่าวแล้ว ผู้จับก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองสำหรับการกระทำของตนแต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 738/2491 ผู้ใหญ่บ้านกับผู้ช่วยจับผู้ร้ายสาक्षุเรื่องปล้นทรัพย์แล้วควบคุมไว้ ผู้ร้ายหลบหนีระหว่างควบคุม ผู้ใหญ่บ้านเกรงว่าจะมีความผิดจึงสั่งให้ผู้ช่วยยิงผู้ร้ายไปหนึ่งนัด ผู้ร้ายถึงแก่ความตาย วินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ใหญ่บ้านเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 83 วรรคสอง แต่ได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุ บุคคลทั้งสองจึงมีความผิดฐานฆ่าคนตาย

นอกจากนั้น ผู้จับยังไม่ได้รับความคุ้มครองจากการกระทำของผู้ที่ถูกจับด้วย กล่าวคือ ผู้ถูกจับมีอานาจที่จะต่อสู้ขัดขวางโดยอ้างเหตุป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67 ได้

⁵ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 ตอนที่ 2,
หน้า 658.

คำพิพากษาฎีกาที่ 187/2507 จำเลยกระทำความผิดซึ่งหน้าใน
ความผิดลหุโทษในเวลากลางคืนและหลบหนีเข้าไปในบ้านจำเลย เจ้าหน้าที่
ตำรวจไล่ตามจับจำเลยเข้าไปในบ้านของจำเลย ทั้ง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็
รู้จักจำเลยเป็นอย่างดี เช่นนี้ถือเป็นการกระทำเกินขอบอำนาจ เพราะ
การที่จะเข้าไปจับในที่รโหฐานในเวลากลางคืนอย่างนั้น จะต้องเป็นกรณี
ฉุกเฉินอย่างยิ่งคือ ถ้าไม่ทำเช่นนั้นแล้วผู้กระทำความผิดจะหนี หรือถ้าจะ ไปเอา
หมายค้นมาก็จะไม่ทันการ จึงจะกระทำได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 96(2)
ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้นการที่จำเลยได้ต่อสู้ขัด
ขวางโดยเจือมีดจะฟันเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเป็นการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิ
ของจำเลยและพอสมควรแก่เหตุ จำเลยจึงไม่ผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้า
พนักงานและ ไม่มีความผิดฐานพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 155/2512 เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหมายค้นและ
หมายจับไปจับกุมจำเลยที่บ้านในยามวิกาล โดยได้ปีนบ้านและรื้อฝาบ้าน
จำเลยเข้าไป จำเลยสำคัญผิดคิดว่าโจรเข้าปล้น เพราะจำเลยเคยถูกปล้น
โดยคนร้ายปลอมเป็นตำรวจมาแล้ว จึงใช้ปืนยิงตำรวจบาดเจ็บ พดติการณ์
ของจำเลย จึงมีลักษณะเป็นการป้องกันสิทธิของตนและของผู้อื่นและป้องกัน
ทรัพย์ของจำเลยให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อ
กฎหมายและเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ เป็นการป้องกันโดยชอบด้วย
กฎหมาย ไม่มีความผิด

คำพิพากษาฎีกาที่ 698/2516 (ประชุมใหญ่) จำสืบตำรวจกับพวก
เข้าจับกุมผู้เล่นการพนัน พวกผู้เล่นแตกฮือกันรีบหนีลงเรือน จำสืบตำรวจวิ่ง
เข้าจับข้อมือจำเลย จำเลยสะบัดหลุดเพื่อไม่ให้จับกุม จำสืบตำรวจได้ใช้ปืน
ตีศีรษะจำเลยโดยตรงจนจำเลยล้มลง ไปขณะที่ตำรวจอื่นเข้ากลุ่มรุมทำร้าย
จำเลยด้วย แม้จำสืบตำรวจจะมีอำนาจจับได้ แต่การใช้วิธีการจับกุมดังกล่าว
นี้ เป็นการใช่วิธีที่รุนแรงเกินความเหมาะสมแก่พดติการณ์ตามที่บัญญัติไว้ใน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง จึงเป็นการใช้วิธีจับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เจ้าเลยจึงชอบที่จะป้องกันสิทธิของเจ้าเลยให้พ้นอันตรายอันเกิดจากการจับโดยวิธีการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายนี้ได้ การที่เจ้าเลยแห่งจำลิสต์ฯ รวไป 2 ที่เจ้าเลยไม่มีความผิดฐานทารุณเจ้าพนักงาน

กล่าวโดยสรุปแล้ว การจับที่ได้กระทำไปเกินขอบเขตและอำนาจที่กฎหมายบัญญัติไว้ นั้น ผู้จับจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองและการตอบแทนแต่ใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นผู้จับจึงต้องรับผิดชอบทั้งในทางอาญาและทางแพ่งต่อผู้ที่ถูกจับ

4.3 กรณีการจับโดยไม่มีอำนาจและหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

กรณีนี้คือกรณีที่ราษฎรกระทำการจับที่ไม่ตรงกับขอบเขตอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เลย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้จับไม่มีอำนาจและหน้าที่เลย ดังนั้นการจับในกรณีนี้จึงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ผู้จับจึงจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองและตอบแทนแต่อย่างใด และนอกจากนั้นยังต้องรับผิดชอบทั้งในทางอาญาและทางแพ่งต่อผู้ถูกจับด้วย

สำหรับความรับผิดทางอาญาของผู้จับในกรณีนี้ อาจจะเป็นความผิดต่อเสรีภาพฐานข่มขืนใจตามมาตรา 309 ถ้าผู้จับกระทำการจับตามนัยแห่งวรรคแรกของมาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือไม่มีการแตะเนื้อต้องตัวของผู้ถูกจับแต่ประการใดหรืออาจจะมีความผิดต่อเสรีภาพฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง ถ้าผู้จับได้กระทำการจับตามนัยแห่งวรรคสองของมาตรา 83 ดังกล่าว คือเมื่อมีการจับตัวไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 278-279/2525 จำเลยที่ 1, 2 เป็นตำรวจ
 จำเลยที่ 3-5 เป็นพนักงานฝ่ายปกครองได้เข้าไปค้นกุญแจของโจทก์ที่ 1 โดย
 ไม่มีหมายค้นและคุมตัวไปสถานีตำรวจโดยไม่มีหมายจับโดยไม่แจ้งข้อหาให้
 ทราบ และโจทก์ก็ไม่เต็มใจไป ดังนั้นเป็นการจับโดยฝ่าฝืนประมวลกฎหมาย
 วิถีพิจารณาความอาญามาตรา 78 เป็นการจับโดยไม่มีอำนาจกระทำได้อาจ
 เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 310 ได้ การที่โจทก์ถูก
 จับไปสถานีตำรวจไม่ใช่เป็นการข่มขืนให้ไปโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตราย
 ต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง เกียรติยศ ไม่เป็นความผิดตามประมวล
 กฎหมายอาญามาตรา 309

และถ้าการจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในกรณีนี้ทำให้ผู้ถูกจับได้รับ
 อันตรายแก่ชีวิตร่างกาย หรือทรัพย์สิน ผู้จับก็มีความผิดตามประมวลกฎหมาย
 อาญาที่บัญญัติไว้เกี่ยวกับความผิดในกรณีนั้น ๆ ด้วย เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 309/2490 ราษฎรไม่มีอำนาจจับกุมผู้ต้องหาว่า
 ข่มขืนตาย หรือต้องหาฐานลักทรัพย์ เมื่อตามจับแล้วยังผู้ต้องหาตาย มีความ
 ผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ราษฎรกระทำการจับตามคำสั่งของเจ้า
 พนักงานนั้น แม้คำสั่งนั้นจะมีชอบด้วยกฎหมายซึ่งอาจถือได้ว่าราษฎรไม่มี
 อำนาจที่จะจับได้ แต่ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 70 ก็บัญญัติเป็นข้อยก
 เว้นไว้ว่า ถ้าผู้จับได้กระทำไปเพราะมีหน้าที่หรือเชื่อโดยสุจริตใจว่ามีหน้าที่
 ต้องปฏิบัติตาม ผู้จับไม่ต้องรับโทษ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือในกรณีที่ราษฎร
 กระทำการจับตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น
 ผู้จับมีความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1119/2502 จำเลยเป็นราษฎรใช้มีดแทงนายผล ตายโดยมีเหตุให้จำเลยเข้าใจโดยสุจริตใจว่านายผลเป็นผู้ร้ายปล้นทรัพย์นาย เป แม้ นายผลจะหนีต่อไปเพราะกลัวจะถูกจำเลยกับราษฎรทำร้าย จำเลยก็ เข้าใจโดยสุจริตว่าจะต้องจับนายผลเพราะ เป็นผู้ร้ายให้ได้ตามคำเรียกร้อง ของผู้ใหญ่บ้าน เมื่อนายผลต่อสู้ก็ต้องใช้กำลัง แต่การที่จำเลยแทงนายผล ตายนั้น เป็นการกระทำเกินสมควรแก่เหตุและ เกินกว่าความจำเป็นที่จะต้อง กระทำ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1194/2517 เจ้าพนักงานตำรวจเดินทาง ไปจับ กุมผู้ต้องหาหลบหนีตามหมายจับ พบผู้ต้องหาโดยกระทันหันก่อนจะ ได้ไปขอ ความร่วมมือจากเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ ผู้ต้องหาหนีเข้าบ้านโจทก์ จึง เข้าไปจับกุม แม้จะ ไม่มีหมายค้นก็ไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 และ 364 เพราะเป็นการเข้าไปโดยมีเหตุผลอันสมควร และผู้ที่เข้าไปช่วยจับกุมตามที่เจ้าพนักงานตำรวจขอให้ช่วยเหลือก็ไม่มี ความผิดเช่นเดียวกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ 34-35/2462 ได้ความว่ากานัน พ. ฝ่ายหนึ่ง กับ ค. ฝ่ายหนึ่งต่างไม่พอใจกัน พ. ได้มาบอกกานัน พ. ว่า ค. คำ กานัน พ. ก็ถือไม้ตะพดลงจากเรือนวิ่งตาม ค. แล้วจึง เรียกลูกบ้านให้ช่วยกันจับ ผู้ร้ายเอาอาวุธไปด้วย ถ้าจับเป็นไม่ได้ให้จับตาย ทันใดนั้นพวกลูกบ้าน 3 คน ต่างถืออาวุธวิ่งตามกานัน พ. ไป พอทัน ค. กานัน พ. เอาไม้ตี ค. แล้ว พวกลูกบ้านก็ช่วยกันกลุ่มรุมตี ค. จนล้มลง ค. อยู่ได้วันเดียวตาย ดังนั้นพวก ลูกบ้านกระทำการตามคำสั่งกานัน พ. ผู้เป็นเจ้าพนักงานโดยชื่อ ต้องตาม ลักษณะอาญามาตร 52 ข้อ 2 ให้ปล่อยตัวไป

แต่การกระทำตามคำสั่งของ เจ้าพนักงานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้ ผู้ กระทำจะพ้นความรับผิดชอบเมื่อไม่รู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งมิชอบด้วยกฎหมาย

เท่านั้น ถ้าผู้กระทำการจับควรรู้ว่าคำสั่งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำไปโดยไม่มีเหตุผลสมควร ผู้กระทำการจับก็ต้องรับผิดชอบ

คำพิพากษาฎีกาที่ 679-680/2471 ผู้กระทำตามคำสั่งอันไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่มีเหตุผลที่ควรเชื่อว่าชอบด้วยกฎหมายนั้น จะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวแห่งความผิดหาได้ไม่

ข. เป็นนายสิบตำรวจโท น. ค. เป็นพลตำรวจได้จับผู้ลักเล่นการพนันที่บ้าน ล. รุ่งขึ้นพากันย้อนกลับไปอีกเพื่อจับของกลางบางอย่างเวลานั้น พ. พี่ชายของ ล. อยู่ที่นั่นด้วยไม่ยอมให้เข้าจับเลยเกิดการต่อสู้กันขึ้น ผลที่สุด พ. วิ่งหนีได้ ข. น. ค. ไล่ติดตามไป ขณะที่ พ. วิ่งไป น. สกัดหน้าไว้ พ. จึงวิ่งย้อนกลับมาทาง ข. ค. ทันใดนั้น ข. ได้ร้องขึ้นว่า "พวกเราจึงจับเป็นไม่ได้ให้จับตาย" แล้ว น. ได้ยิงปืนไป 1 นัดในระยะไกล ๆ กระสุนปืนถูก พ. ที่ทรงอกข้างซ้ายบาดแผลสาหัสล้มลงสิ้นสติ ตั้งนี้ ข. น. มีความผิด

คำพิพากษาฎีกาที่ 537/2474 การใช้ปืนยิงคนตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งตนมีหน้าที่ต้องฟังบังคับบัญชา นั้น ถ้าหากกระทำไปโดยไม่มีเหตุผลสมควรที่จะกระทำตามแล้วหาต้องด้วยข้อยกเว้นโทษตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา 52(2) ไม่

ม. นำกระบือไปเลี้ยงที่ทุ่งนา ได้ยินเสียงปืนสองนัดจึงลุกขึ้นยืน เห็นจ่าเลยกับ ล. ซึ่งเป็นนายตำรวจถือเป็นคนละกระบือวิ่งเลาะคันคลองหาพอจ่าเลยเห็น ม. ก็กระชากปืนขึ้นลากล้องตั้งท่าจะยิง ม. ร้องห้ามว่าอย่ายิง ล. บอกให้ยิง จ่าเลยยิง ม. กระสุนปืนถูก ม. ล้มลง ตั้งนี้การที่จ่าเลยใช้ปืนยิง ม. นั้นไม่มีเหตุผลอันสมควรจะยิงจึงไม่เข้าข้อยกเว้นตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา 52(2)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 530/2472 นายอำเภอสั่งให้ยิงผู้ร้าย ผู้ยิงยิงโดยประมาททำให้คนตาย ผู้ยิงมีความผิดฐานฆ่าคนโดยประมาท

อย่างไรก็ดีในการจับนั้น ถ้าผู้จับได้กระทำการจับไปโดยสัจฉินในข้อเท็จจริงว่าผู้จับมีอำนาจจับ แม้ข้อเท็จจริงนั้นจะไม่มีอยู่จริง ผู้กระทำก็ย่อมไม่มีความผิดตามนัยแห่งมาตรา 62 วรรคแรกของประมวลกฎหมายอาญา แต่ถ้าความไม่รู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นเพราะความประมาทของผู้กระทำการจับ ผู้จับก็ต้องรับผิดฐานกระทำโดยประมาทด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1252/2481 ตำรวจจับโจทก์โดยเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงว่าโจทก์ทำผิดกฎหมาย โดยมีเหตุเพียงพอที่จะเข้าใจเช่นนั้น ตำรวจยังไม่มี ความผิด การกระทำเช่นนั้นหาเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 78 ไม่

เมื่อการจับกระทำไปโดยไม่มีอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ การจับนั้นจึง เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ดังนั้น นอกจากผู้จับจะต้องรับผิดชอบทั้งในทางอาญาและทางแพ่งต่อผู้ที่ถูกจับแล้ว ผู้จับก็ต้องยอมรับผลการต่อสู้คดี ขวางของผู้ที่ถูกจับด้วย เพราะผู้ถูกจับสามารถอ้างการป้องกันขึ้นต่อสู้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 46/2482 จำเลยรับของโจรแล้วซุกซ่อนไว้ กำนันไปจับของกลาง โดยไม่มีหมาย จำเลยใช้อาวุธต่อสู้ จำเลยไม่มีความผิด เพราะกำนันไม่มีอำนาจจับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 61/2492 จำเลยได้เถียงกับพนักงานไปรษณีย์ แล้วมีพวกพนักงานไปรษณีย์ร้องบอกให้จับ คนยามไปรษณีย์เข้าจับจำเลยโดยไม่มีอำนาจจับ จำเลยจึงต้อยเอา ดังนี้เป็นการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ